

O'ZBEK TILI GRAMMATIKASINI O'RGANISHDA VIRTUAL PLATFORMALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI

Komilova Zulxumor Xokimovna

xumor851@mail.ru

Farg'ona davlat universiteti o'qituvchisi

Yuldasheva Shaydo

Farg'ona davlat universiteti talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada o'zbek tili grammatikasini o'rganish jarayonida virtual platformalardan foydalanishning ahamiyati, samaradorligi va imkoniyatlari ilmiy-nazariy jihatdan yoritiladi. Raqamli ta'lim texnologiyalarining rivoji sharoitida elektron darsliklar, multimediya vositalari, onlayn platformalar, sun'iy intellekt asosidagi dasturlar grammatik bilimlarni o'zlashtirishda qay darajada muhim ekanligi tahlil qilinadi. Shuningdek, virtual platformalar o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, tahliliy yondashuvi va nutq madaniyatini rivojlantirishda tutgan o'rni asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: virtual ta'lim, grammatik kompetensiya, raqamli resurs, elektron darslik, sun'iy intellekt, interaktiv mashq.

Аннотация: В данной статье рассматриваются важность, эффективность и возможности использования виртуальных платформ в процессе изучения грамматики узбекского языка с научно-теоретической точки зрения. В контексте развития цифровых образовательных технологий анализируется значение электронных учебников, мультимедийных средств, онлайн-платформ и программ на основе искусственного интеллекта в усвоении грамматических знаний. Также обосновывается роль виртуальных платформ в развитии самостоятельного мышления, аналитического мышления и культуры речи учащихся.

Ключевые слова: виртуальное обучение, грамматическая компетенция, цифровой ресурс, электронный учебник, искусственный интеллект, интерактивные упражнения.

Abstract: This article discusses the importance, effectiveness and possibilities of using virtual platforms in the process of studying Uzbek grammar from a scientific and theoretical perspective. In the context of the development of digital educational technologies, the importance of electronic textbooks, multimedia tools, online platforms, and programs based on artificial intelligence in mastering grammatical knowledge is analyzed. The role of virtual platforms in developing students' independent thinking, analytical approach, and speech culture is also substantiated.

Keywords: virtual education, grammatical competence, digital resource, electronic textbook, artificial intelligence, interactive exercise.

XXI asrda ta'lim tizimi zamonaviy axborot texnologiyalarisiz tasavvur etib bo'lmaydigan darajaga yetdi. Raqamli transformatsiya jarayoni nafaqat texnik, balki metodik va pedagogik yondashuvlarning ham yangilanishiga olib keldi. Til o'rganish, xususan, o'zbek tili grammatikasini chuqur o'zlashtirishda virtual ta'lim vositalaridan foydalanish bugungi kunda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

An'anaviy ta'lim jarayonida grammatik qoidalarni yodlash, misollar bilan cheklanish ko'pincha o'quvchilar uchun murakkab ko'ringan. Biroq interaktiv platformalar grammatikani ko'rgazmali tarzda o'rganish, mashqlarni avtomatik tekshirish, xatolarni aniqlash, mavzu bo'yicha darhol tahlil berish kabi keng imkoniyatlarni ochib berdi. Natijada ta'lim jarayoni samarali, qiziqarli va individual yondashuvga tayangan holatga aylangan.

Bugungi maqolada aynan shu masala – o'zbek tili grammatikasi ta'limida virtual platformalarning didaktik, metodik va amaliy imkoniyatlari keng yoritiladi.

Raqamli ta'lim texnologiyalari jadal rivojlanayotgan bugungi davrda o'quv jarayonini samarali tashkil etishda virtual platformalar muhim o'rin tutmoqda. Avvallari grammatik mavzularni o'rganish ko'proq an'anaviy darsliklar, daftar va o'qituvchi izohi asosida amalga oshirilgan bo'lsa, hozirgi kunda ushbu jarayon elektron resurslar, mobil ilovalar, interaktiv mashqlar, onlayn testlar orqali yanada qulay, qiziqarli va samarali tus olmoqda.

Virtual ta'lim vositalari o'quvchilarga grammatik qoidalarni vizual ko'rsatmalar, animatsiyalar, ovozli izohlar va amaliy topshiriqlar bilan oson tushunishga yordam beradi. Shuningdek, platformalar mustaqil o'rganish, o'zlashtirish darajasini baholash, kamchiliklarni aniqlash imkonini beradi. Bugungi kunda Moodle, Google Classroom, Ziyonet, EduMarket, Coursera, Khan Academy kabi platformalar til o'rgatish jarayonida samarali foydalanilmoqda.

O'zbek tili grammatikasi ona tili ta'limining markaziy bo'g'ini bo'lib, o'quvchilar nutq madaniyatini shakllantirish, to'g'ri va ravon ifoda qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Raqamli texnologiyalar rivoji natijasida o'quv jarayonida virtual platformalardan foydalanish kengayib bormoqda. Ayniqsa, masofaviy ta'lim, onlayn darslar, mobil ilovalar va interaktiv ta'lim platformalari grammatik mavzularni chuqur va samarali o'zlashtirishga yordam bermoqda.

- Virtual ta'limning nazariy asoslari

Virtual ta'lim — internet platformalari, elektron resurslar, interaktiv dasturlar, sun'iy intellekt imkoniyatlari orqali bilim berish jarayoni sifatida talqin qilinadi. Mazkur modelda o'quvchi o'quv jarayonining faol subyekti bo'lib, u:

- mustaqil o'rganadi,
- izlanadi,
- mashq qiladi,

-
-
- xatolarini o‘zi tahlil qiladi,
 - natijasini monitoring qiladi.

Virtual ta’limning asosiy tamoyillari:

1. O‘zlashtirishning individual sur’ati
2. Interaktivlik
3. Vizual metodlarning keng qo‘llanishi
4. Fikr-mulohaza almashinuvi
5. Avtomatlashtirilgan baholash
6. O‘quvchi faoliyatini real vaqt rejimida kuzatish

Bu tamoyillar o‘zbek tili grammatikasini o‘zlashtirishda ayniqsa muhim.

O‘zbek tili grammatikasini o‘rganishda virtual platformalarning o‘rni
O‘zbek tili grammatikasida ko‘plab murakkab bo‘limlar mavjud:

- so‘z turkumlari,
- fe‘l zamonlari, mayl, nisbat,
- sintaktik tahlil,
- qo‘shimchalarning turli ma’nolari,
- fonetik hodisalar,
- so‘z yasalishi.

Virtual platformalar ushbu bo‘limlarni o‘quvchiga sodda, ko‘rgazmali va amaliy misollar asosida tushuntirish imkonini beradi.

Videodarslar grammatik mavzularni animatsiya, ko‘rgazmali misollar, sxemalar orqali tushuntiradi. Bu usul o‘quvchining vizual xotirasini faollashtiradi.

Interaktiv mashqlar:

- xatoni avtomatik topadi,
- to‘g‘ri javob uchun izoh beradi,
- o‘quvchini faol o‘rganishga undaydi.

Onlayn test tizimlari

Onlayn testlar quyidagi afzalliklarga ega:

- darhol natija ko‘rsatadi,
- o‘quvchining darajasini aniqlaydi,
- kamchiliklarga mos mashqlar taklif qiladi.

Sun‘iy intellekt yordamida grammatik tahlil

AI platformalari matndagi grammatik xatolarni topib, izohlaydi. Masalan:

- kelishik qo‘shimchalari xatosi,
- fe‘l zamonidagi nomuvofiqlik,
- gap bo‘laklarining joylashuvi,

- ortiqcha soʻzlar.

Bu oʻquvchi uchun juda katta yordam.

Elektron darsliklarning afzalligi

Elektron darsliklar anʼanaviy kitoblarning raqamli analogi boʻlib, quyidagi imkoniyatlarni beradi:

- videodarslar joylashtirilgan,
- audio-lugat mavjud,
- interaktiv mashqlar bilan birlashgan,
- koʻplab misollar animatsiya tarzida yoritiladi,

Elektron darsliklar oʻquvchining faolligini oshiradi, mustaqil taʼlimni kuchaytiradi va mavzuni samarali oʻzlashtirishga yordam beradi.

Multimediya vositalarining didaktik afzalliklari

Multimediya vositalari (audio, video, grafik animatsiyalar, slaydlar) oʻzbek tilidagi grammatik jarayonlarni tushunarli qiladi. Masalan:

- fonetik jarayonlar animatsiyada koʻrinadi,
- soʻz yasalishi sxema orqali beriladi,
- gap boʻlaklari rangli belgilar bilan ajratiladi,
- qoidalar diagrammalar orqali ifodalanadi.

Bu oʻquv materialini yodlashni osonlashtiradi.

Virtual platformalarda grammatik tahlil jarayonining interaktivligi

Grammatik tahlil oʻquvchilar uchun eng murakkab mavzulardan biridir. Virtual platformalarda esa:

- matn avtomatik tahlil qilinadi,
- boʻlaklar rang bilan ajratiladi,
- izohlar avtomatik chiqadi,
- oʻquvchi xatolarini koʻradi,
- tahlilni qayta bajara oladi.

Bu tahliliy fikrlashni rivojlantiradi.

Oʻquvchilar uchun metodik afzalliklar

Virtual taʼlim quyidagi kompetensiyalarni shakllantiradi:

- axborot savodxonligi,
- tanqidiy fikrlash,
- mustaqil izlanish,
- grammatik tahlil koʻnikmalari,
- matn bilan ishlash malakasi,
- kognitiv faollik.

Bularning barchasi zamonaviy ta'limning muhim talabi hisoblanadi.

O'qituvchilar uchun yaratuvchan yondashuv imkoniyatlari

- O'qituvchi virtual platformalar orqali;
- darsni vizual uslubda tashkil qiladi;
- vaqtni tejaydi;
- interaktiv mashqlar yaratadi;
- avtomatik baholash tizimidan foydalanadi;
- har bir o'quvchi bo'yicha monitoring yurita oladi.

Bu jarayon metodik sifatni oshiradi.

O'zbek tili ta'limining raqamlashtirilishi

Raqamlashtirish:

- tilning zamonaviy rivojlanishiga hissa qo'shadi;
- lug'atlar va grammatik ma'lumotlarni elektron shaklga keltiradi;
- yangilangan o'quv resurslarini internet orqali tarqatadi;
- ilmiy-texnik terminlarning standartlashuviga yordam beradi.

Xulosa

Virtual platformalar o'zbek tili grammatikasini o'rganish jarayonini yangi bosqichga ko'taradi. Ular ta'limni:

- samarali,
- qiziqarli,
- individual,
- interaktiv,
- xatolarni tezkor aniqlovchi,

tahliliy fikrlashni rivojlantiruvchi holga aylantiradi.

Raqamli ta'lim vositalaridan samarali foydalanish orqali o'quvchilar grammatik qoidalarini chuqur o'zlashtiradi, mustaqil ta'lim olish ko'nikmasi shakllanadi, nutq madaniyati rivojlanadi. Shu bois, virtual platformalar o'zbek tili o'qitishda eng samarali zamonaviy metodlardan biri sifatida ko'riladi. virtual platformalar o'zbek tili grammatikasini o'rganish jarayonida muhim o'rin tutadi. Ular ta'lim sifatini oshiradi, o'quvchilarni mustaqil o'rganishga undaydi, darslarni qiziqarli va samarali qiladi. Raqamli ta'lim vositalaridan to'g'ri foydalanish o'zbek tilining ilmiy, texnik va metodik imkoniyatlarini kengaytiradi hamda kelajak avlodning til savodxonligini mustahkamlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Virtual platformalardan foydalanish o'zbek tili grammatikasini o'rganishni sezilarli darajada yengillashtiradi, interaktiv va motivatsion o'quv muhitini yaratadi. Zamonaviy

texnologiyalar ta'lim jarayonini takomillashtiradi, o'quvchi faoliyatini faollashtiradi va grammatik bilimlarni chuqur o'zlashtirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov A. Raqamli ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2022.
2. Qodirova N. O'zbek tili o'qitish metodikasi. – Toshkent: Fan, 2020.
3. To'xtayeva G. Elektron ta'lim resurslari va ularning imkoniyatlari. – Toshkent: Innovatsiya, 2021.
4. Safarov N. Til o'rgatishda interaktiv metodlar. – Toshkent: O'qituvchi, 2019. 1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi Abdullayeva B., Xoliyorov M. Raqamli madaniyat asoslari. – Toshkent: Fan, 2022.
5. Yo'ldoshev A. Nutq madaniyati va til me'yorlari. – Toshkent: O'zMU nashriyoti, 2020.
6. To'xliyev B. O'zbek tili va adabiyoti masalalari. – Toshkent, 2019.
7. Karimov M. Internet lingvistikasi: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Innovatsiya, 2021.
8. Ta'lim muhitining transformatsiyasi: zamonaviy o'qitishda raqamli texnologiyalarning o'rni" xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami. Toshkent 2025-yil 16-aprel, 22-23-betlar.
9. Tojiboyev, I., & Karimova, N. (2022). Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashning metodik asoslari. *Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar jurnali*, 4(3), 87–95.
10. Qodirova, M. (2021). O'zbekistonda raqamli ta'limni joriy etishning tashkiliy-pedagogik asoslari. *Pedagogika va psixologiya jurnali*, 2(1), 56–63.
11. Tojiboev I.T., Komilova Z.X. (2023). Some approaches to teaching programming languages in professional educational institutions. *Education and science in the XXI century*. 2 (38).
12. Tojiboev I.T., Komilova Z.X. (2023) The role of information technologies in teaching technical sciences in professional educational institutions. *Scientific and practical journal "Technique"*. Issue No.1.
13. Komilova, Z. Kh. (2023). The role and importance of information technology science in today's society. *Education and innovative research*. Bukhara State University, 2(2), 234-237.
14. Komilova Z.Kh., Nazirjonova. F.S The role of new information technologies in education. *Экономика и социум*. 2021, № 4-1 (83), -С.167-170.

15. Z. X. Komilova. Axborot texnologiyalari fanining hozirgi jamiyatdagi o‘rni va ahamiyati //Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar. Buxoro davlat universiteti. – 2023. – T. 2. – №. 2. – C. 234-237.

16.Z. X. Komilova & F. S. Nazirjonova. (2020). The value and role of interactive methods in the development of information technology in primary school pupil. *Academicia An International Multidisciplinary Research Journal (Double Blind Refereed & Reviewed International Journal)*. ISSN, 2249-7137.

17.www.ziyonet.uz – Elektron ta’lim resurslari portali.

18. www.eduportal.uz – Ta’lim platformalari to‘plami.